

нали на жеравненци *доставя радост да дават пари само за черквата; несъмнено жеравненската мъдрост учи, че човек започва да се просвещава най-напред в черквата, а не в училище*"²³. Той изтъква обаче и положителните страни на патриархалния селски колектив - трудолюбие, религиозност, моралност, равенство на жената и мъжа в семейството (извън традиционното разделение на труда), родова и колективна взаимопомощ²⁴.

Въпреки доста правдивия негативизъм, В. Д. Стоянов уважава своето отечество - живописно планинско селище, с етнически хомогенно българско християнско население, с обществено самоуправление, с църковна, просветна и книжовна традиция, почита и своя (небезизвестен в локален контекст) произход. По бащина страна той е от рода на Стоян кехая, а по майчина - от рода Патаманци - стари жеравненски фамилии на имотни скотовъдци и кехаи. Показателно за това е, че в своите статии, публикувани в чешки, немски и български периодични издания през 60-те и 70-те години на XIX век, той се подписва както с бащиното си име и фамилия ("Васил Димитриев", "Васил Д. Стоянов", "Вельо Д. Стоянов"), така и с фамилиното си име по майчина страна ("Васил Димитров Патамански", "Вельо Патамански")²⁵. През 1880 г. в писмо до своята съпруга Олимпиада в Болград, която почти не поддържа писмени връзки с родителите му - селяни от Жеравна, той не без гордост напомня: *"Истина е, че жеруненците са повечето овчери, ама от тях излизат и такива хора, които заслужават малко-много почит от всички"*²⁶.

Периодично В. Д. Стоянов подпомага своите възрастни родители и финансово, макар че до 1879 г. самият няма високи доходи - характерно за доосвободенската българска интелигенция изобщо е средното материално състояние. Като деловодител на БКД през 1870-73 г. получава по 20 жълтици месечно, т.е. 240 турски лири или към 24 000 гроша годишно, а между 1873-79 г. "професорската" му заплата в Болградската гимназия е към 190 наполеона (3 840 франка), т.е. 180 турски лири или приблизително 21 600 гроша годишно²⁷. В писмо до проф. М. Дринов от 6 май 1870 г. Стоянов споделя: *"Родителите ми остарели... на 65 - 70 години възраст, около които имам 6 сестри - [в]се мои. За родителите и за сестрите си трябва да се грижа и да им пращам нещо [за] харашлък [разноски - Й.Ж.]"*²⁸. Три години по-късно, след гостуването си в Жеравна през октомври 1872 - февруари 1873 г., той представя материалния недоимък и тягостното трудово всекидневие на своето семейство още по-детайлно: *"Отдалече чувах за великата сиромашия, в която се намерват старите ми родители и многобройни*